

ชุมชนรอบรู้ด้านการจัดการโรคไตเรื้อรัง

นายสายชล คล้อยเอี่ยม

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

กลุ่มพัฒนาวิชาการและนวัตกรรม

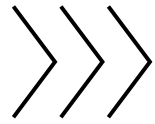
กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ

กรมอนามัย

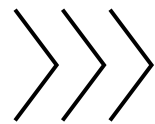
2 กุมภาพันธ์ 2566

ชุมชนรอบรู้ด้านการจัดการโรคไตเรื้อรัง

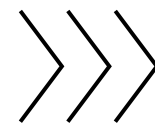
กรอบ
แนวคิด

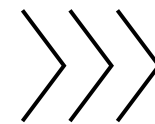
หลักคิด
พื้นฐาน

กระบวนการ
หลัก

กิจกรรม

เครื่อง
ทุนแรง

ชุมชนรอบรู้ด้านการจัดการโรคไตเรื้อรัง

ประเภทชุมชนนำร่อง
หมู่บ้าน
ชมรม/สมาคม
โรงเรียน
สถานศึกษา
โรงงาน/สถานประกอบการ
โรงพยาบาล/สถานพยาบาล
อื่น ๆ

ข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร และการบริการ
ที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับโรคไตเรื้อรัง

ชุมชนที่มีการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และแรงจูงใจ อย่างเพียงพอที่จะเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน ตัดสินใจ และประยุกต์ใช้ ข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร และการบริการเกี่ยวกับโรคไตเรื้อรังที่มีอยู่ในชุมชนตนเองได้อย่างเหมาะสม

แนวคิด/หลักคิด/ คติประจำใจ

ความรอบรู้ด้านสุขภาพในทุกนโยบาย
การมีส่วนร่วมออกแบบ การตัดสินใจร่วมกัน
การจัดการตนเอง การเสริมพลังอำนาจ การไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง
คุณภาพการบริการ ความปลอดภัยในการใช้บริการ ประสิทธิภาพของการบริการ
กระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การสื่อสารสุขภาพ

- Shanghai Declaration 2016
- SDG
Goal: 3 Good Health & Well-being
Goal 10: Inequity
Goal 11: Sustainable cities & Communities
- WHO Health Promotion Glossary 2021
- แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทย่อย 13
- นโยบายกระทรวงสาธารณสุข ปี 66

กระบวนการ/ ขั้นตอน/วิธีการ

1. ทำความเข้าใจสถานการณ์ (Seeking to understand)
2. ค้นหาความต้องการ/ปัจจัยผลักดัน (Assessing needs/driving factors)
3. ร่วมคิด ร่วมพัฒนา และวางแผนแนวปฏิบัติ (Organizing co-design workshops)
4. ทดสอบแนวปฏิบัติ (Trialing)
5. ปรับปรุง (Adjusting)
6. นำไปใช้และขยายผล (Implementing & Scaling up)

- Health Literacy
Universal Precaution
Toolkit
- Ophelia
- Simply Put
- สาสุข อุ่นใจ คนไทย รอบรู้
- Health Gate

การบริการ/กิจกรรม/ มาตรการ

- องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ
- การบริการ/กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
ในทุกบริบท ทุกกลุ่มประชากร และทุกพื้นที่
- ชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ
- การเฝ้าระวังและตอบโต้มลภาวะด้านข้อมูลสุขภาพ

- สาสุข อุ่นใจ คนไทย รอบรู้
- Health Gate
- สาสุข ชัวร์

ชุมชนรอบรู้ด้านการจัดการโรคไตเรื้อรัง

2

1

มีอยู่ในชุมชนไหม?

คนในชุมชนจะต้องมีหรือต้องทำอะไรได้บ้าง จึงจะสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากข้อมูล ความรู้ฯ ในชุมชนที่มีอยู่ได้?

ความรู้ + ทักษะ +
ความสามารถ + แรงจูงใจ

ข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร และการบริการ
ที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับโรคไตเรื้อรัง

ประเภทชุมชนนำร่อง

- หมู่บ้าน
- ชมรม/สมาคม
- โรงเรียน
- สถานศึกษา
- โรงงาน/สถานประกอบการ
- โรงพยาบาล/สถานพยาบาล
- อื่น ๆ

ชุมชนที่มีการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และแรงจูงใจ อย่างเพียงพอที่จะเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน ตัดสินใจ และประยุกต์ใช้ ข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร และการบริการเกี่ยวกับโรคไตเรื้อรังที่มีอยู่ในชุมชนตนเองได้อย่างเหมาะสม

กระบวนการ/ ขั้นตอน/วิธีการ

1. ทำความเข้าใจสถานการณ์ (Seeking to understand)
2. ค้นหาความต้องการ/ปัจจัยผลักดัน (Assessing needs/driving factors)
3. ร่วมคิด ร่วมพัฒนา และวางแผนแนวปฏิบัติ (Organizing co-design workshops)
4. ทดสอบแนวปฏิบัติ (Trialing)
5. ปรับปรุง (Adjusting)
6. นำไปใช้และขยายผล (Implementing & Scaling up)

- Health Literacy
- Universal Precaution
- Toolkit
- Ophelia
- Simply Put
- สาสุข อุ๋นใจ คนไทย รอบรู้
- Health Gate

	1	2	3	4
1	-	-	-	-
2	-	-	-	-
3	-	-	-	-
4	-	-	-	-

แบบสำรวจ/สัมภาษณ์

คืนข้อมูล อภิปรายผล

การออกแบบ วางแผน และดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม (co-design workshop)

โรงพยาบาล

ผู้ป่วย

ประเมินผลเชิงกระบวนการ

ความเห็น	ความสำคัญ			การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่			การปฏิบัติของหมอต้าแย			คะแนนส่วนต่าง ระหว่าง เจ้าหน้าที่กับ หมอต้าแย
	คะแนน เฉลี่ย (เต็ม 5)	IQR	ร้อยละผู้ให้ คะแนน 4 - 5	คะแนน เฉลี่ย (เต็ม 5)	IQR	ร้อยละผู้ให้ คะแนน 4 - 5	คะแนน เฉลี่ย (เต็ม 5)	IQR	ร้อยละผู้ให้ คะแนน 4 - 5	
ต้องไปฝากครรภ์ ไปหาหมอ	4.75	0.25	100.00	4.85	0	100	3.23	3	46.15	1.62
ไม่ดื่มสุรา และสารเสพติดในช่วงตั้งครรภ์	4.67	0.25	91.67	4.69	0	92.31	3.62	2	61.54	1.08
ให้ลูกดูนมสม่ำเสมอ ลูกจะได้มีพัฒนาการดี สมองดี	4.50	0.25	83.33	4.23	1	76.92	3.46	2	53.85	0.77
คลอดที่โรงพยาบาลจะปลอดภัย แผลจะได้ไม่ติดเชื้อ	4.50	1.00	100.00	4.85	0	100	2.69	2	46.15	2.15
หลังคลอดใหม่ๆต้องกินข้าวกับน้ำเกลือ เพราะจะทำให้หน้ามน เยอะ	4.27	1.50	66.67	3.00	2	38.46	3.62	3	69.23	-0.62
หลังคลอดถ้ามีหน้ามนน้อย ให้ตัมปลีกกล้วยกิน	4.17	1.00	83.33	2.62	1	23.08	4.23	2	69.23	-1.62
ไม่ยุ่งเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ทุกชนิด ไม่สูบบุหรี่และไม่อยู่ใกล้คนสูบบุหรี่	4.17	1.25	75.00	4.38	1	76.92	3.31	1	61.54	1.08
ฝากครรภ์ตามหมอนัด	4.17	0.25	83.33	5.00	0	100	2.38	4	38.46	2.62
ให้หมอต้าแยไปโรงพยาบาลด้วย เพื่อให้กำลังใจ อุ่นใจ และ หากคลอดระหว่างทาง จะช่วยตัดสายสะดือ และห่อผ้าให้ เด็ก	4.08	2.00	66.67	2.92	2	46.15	3.85	2	69.23	-0.92
ถ้าลูกในท้องอยู่ในท่าขวาง ให้หมอต้าแยมาทำให้อยู่ในท่าตรง	4.08	1.25	75.00	3.69	1	61.54	3.85	2	61.54	-0.15
ระวังตั้งครรภ์ระวังไม่ให้มีสิ่งของมากระทบท้อง	4.08	1.00	91.67	4.23	1	76.92	3.31	2	46.15	0.92

องค์กรและชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ:

กลไกกลางในการส่งเสริมการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและบริการสุขภาพที่มีคุณภาพในระดับชุมชน

สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

สถานการณ์ปัญหา

- หน่วยบริการสุขภาพมีกิจกรรม/ การบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอยู่แล้ว แต่คนในชุมชนและประชากรกลุ่มเสี่ยงเข้าไม่ถึงหรือเข้าถึงแล้ว แต่ก็ไม่ใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่
- ประชากรในกลุ่มนี้มีปัจจัยเสี่ยงจำนวนมาก

กระบวนการพัฒนา + เครื่องมือ

- แนวคิด – การมีส่วนร่วมของชุมชน, การไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง
- กระบวนการพัฒนา – สืบเสาะความต้องการ, สืบเสาะ HL, ร่วมออกแบบวางแผน (co-design), 13 ขั้นตอนสู่ HLO, ขึ้นทะเบียนสาสุข อุ้มใจ
- การบริการ – ลงเยี่ยมบ้าน, ปรับสภาพแวดล้อม, Ask me 3, Teach-back, ทำสื่ออย่างง่าย

ผลลัพธ์:

- องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพระดับเหรียญเงิน ปี 2565
- คนในชุมชนเข้าถึงการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพมากขึ้น
- ปัจจัยเสี่ยงต่อโรค NCDs ลดลง

เราคาดหวังกับ ...น้อง love. ...ขอให้เป็นอย่างจริง. ....และจริงๆยั่งยืน..ดีใจกับน้องครับ.
บทความที่ นพ. สุขสันติ(ต้นทูนมนุญย์ , คนตัวV) บรรยายถึงการดูแลสุขภาพน้องlove ด้วยตนเอง

น้อง love ไม่ต้องการไปทำกายภาพบำบัด แต่พอสำรวจความต้องการพบว่า น้อง love ชื่นชอบเทพเจ้าธอ เจ้าหน้าที่จึงซื้อค้อนเทพเจ้าธอมาให้น้อง love จึงยอมไปทำกายภาพบำบัด

คุณตาอ่านไม่ออก ตาไม่ดี ได้รับชุดยามองคล้าย จากกินยาผิด ๆ ถูก ๆ มาเป็นกินยาตามแผง จบเรื่องการกินยาผิด

ป้องกันอันตรายการใช้ถนนของผู้สูงอายุ

พัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อมเหมาะสมมาตรฐานสากล

ทางหลวงชนบทให้ความสนใจการติดป้ายสัญญาณเตือนชุมชนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นแห่งแรกในประเทศไทย และจะมาร่วมเปิดโครงการในช่วงการผ่อนคลายมาตรการ COVID-19

ผู้สูงอายุสายตาเลือนราง ข้ามถนนไปมา ตามวิถีคนชุมชน เสี่ยงถูกรถชน ทางหลวงชนบทรีบทราบเรื่อง จัดทำป้ายเตือนรถยนต์ ระวังชนคนสูงวัย

บ้านตัวอย่าง สำหรับผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหว ได้ใจคนในชุมชน เพราะทำจริงตามที่ขอ ใช้ประโยชน์ได้จริง ลดภาระลูกหลาน

สาสุขอุ๋นใจ (คนไทยรอบรู้) Navigator

หน่วยบริการสุขภาพ

13 สัปดาห์
ภารกิจ
พิชิตสุขภาพดี

เกียรติบัตร
สาสุขอุ๋นใจ

ห้องสมุด
สาสุขอุ๋นใจ

ถาม-ตอบ /
แบ่งปันความรู้

กระดานข้อมูล

